

Behov for å holde renten oppe en god stund

Visesentralbanksjef Pål Longvas innledning på pressekonferanse om rentebeslutningen 21. september 2023.

[Last ned presentasjonen](#)

Figur: Styringsrenten heves til 4,25 prosent

I dag har Norges Banks komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet annonsert at styringsrenten heves med 0,25 prosentenheter til 4,25 prosent. Hvorvidt det blir nødvendig å heve renten videre, vil avhenge av den økonomiske utviklingen. Slik komiteen nå vurderer utsiktene og risikobildet, vil styringsrenten trolig settes opp en gang til, mest sannsynlig i desember.

Figur: Prisveksten er fortsatt klart over målet

Prisveksten er høy. Høy og variabel prisvekst har store kostnader – for den enkelte, for næringslivet og for samfunnet. Raske og uventede prisøkninger rammer særlig dem med lave inntekter og minst å gå på.

Det er vår jobb å få inflasjonen ned. Målet er en prisvekst som over tid er nær 2 prosent. Det siste året har konsumprisene steget med nesten 5 prosent. Prisveksten har avtatt siden den var på sitt høyeste i fjor høst, men den er fortsatt klart over målet. Informasjon vi har fått de siste månedene, tyder på at prisveksten kan holde seg oppe lenger enn det så ut til før sommeren. Jo lenger prisveksten holder seg høy, desto mer kostbart kan det bli å få prisveksten ned igjen senere.

La meg si litt mer om den økonomiske utviklingen og vurderingene komiteen har gjort:

Figur: Veksten i norsk økonomi har avtatt

I norsk økonomi er aktiviteten høy, og mange er i jobb. Men renten bidrar nå til å kjøle ned økonomien, og aktiviteten vokser ikke lenger like raskt.

Veksten i husholdningenes forbruk har avtatt, og arbeidsledigheten har økt litt. Boligprisene har falt.

Bedriftene i vårt regionale nettverk venter samlet sett svak vekst i aktiviteten fremover. Samtidig er det store forskjeller mellom næringene. Oljeprisen har steget mye, og petroleumsinvesteringene ser ut til å bli høyere enn ventet.

Figur: Prisveksten er høy på mange varer og tjenester

Konsumprisene har steget raskt på mange varer og tjenester. Den høye prisveksten ble utløst av en kraftig økning i enkelte priser, som energi og frakt av varer mellom land. Gradvis har prisoppgangen spredd seg til prisene på en rekke andre varer og tjenester.

I fjor så vi at prisene på mat og flere andre varer økte kraftig, og i det siste har også høyere husleier og priser på andre tjenester i økende grad bidratt til prisoppgangen. Energiprisene bidrar nå til å trekke prisveksten ned.

Internasjonalt er prisveksten på vei ned. Varehandelen mellom land flyter som normalt, og prisene på å frakte varer er tilbake på nivåene fra før pandemien. Lavere prisvekst på det vi importerer, vil etter hvert dempe inflasjonen også i Norge.

Selv om det er krefter som nå bidrar til å dempe prisveksten, tror vi det vil ta tid før inflasjonen kommer ned til målet. Høye priser på innsatsvarer har gitt økte kostnader for bedriftene, og vi tror det vil holde prisveksten oppe en stund fremover.

Figur: Lønnsveksten er høy

Dessuten øker lønnskostnadene mye. Årets lønnstillegg er ikke store sammenliknet med den høye prisveksten, og lønnstakerne får trolig svekket kjøpekraft også i år. Men lønnstilleggene gir økte kostnader for bedriftene.

Neste år vil lønnsveksten trolig bli høyere enn vi så for oss i juni. Også partene i arbeidslivet har justert opp sine forventninger til lønnsveksten neste år. Høyere lønnskostnader kan bidra til at prisveksten blir høyere fremover enn vi tidligere har sett for oss.

Figur: Behov for å holde renten oppe en god stund

Vi ønsker ikke å heve renten mer enn det som er nødvendig for å få bukt med den høye prisveksten. Vi har satt opp renten mye i løpet av kort tid, og vi har ennå ikke sett de fulle virkningene av renteøkningene vi har bak oss. Vi ser at økonomien nå kjøler seg ned. Avveiningene i pengepolitikken har blitt mer krevende.

Vi tror vi er nær det nivået som skal til for å få prisveksten ned til målet. Det gjør at vi fremover kan bruke litt mer tid til å se an den økonomiske utviklingen.

Trolig vil det være behov for å holde renten oppe en god stund fremover. Prognosen for styringsrenten er litt oppjustert fra juni og indikerer en styringsrente som blir liggende rundt 4,5 prosent gjennom neste år.

Figur: Utsikter til lavere prisvekst og noe høyere ledighet

Økte renter og høy prisvekst gjør at mange får en strammere økonomi. I en periode fremover vil flere trolig måtte redusere forbruket for å få endene til å møtes.

Vi ser ikke for oss en kraftig oppbremsing i norsk økonomi, men det er utsikter til at arbeidsledigheten vil øke noe. De økte rentene vil bidra til at prisveksten vil avta fremover, og fra neste år ser vi for oss at lønningene igjen vil stige mer enn prisene.

Det er usikkerhet om den økonomiske utviklingen og hvor innstrammende renten nå virker. Dersom presset i økonomien vedvarer eller kronen svekker seg, kan prisveksten holde seg høy lenger enn vi nå ser for oss. Da er vi beredt til å heve renten mer enn vi nå ser for oss. Dersom vi får en kraftigere oppbremsing i norsk økonomi eller inflasjonen faller raskere, kan renten bli lavere.

Målet ligger uansett fast. Vi vil sette renten slik at prisveksten stabiliseres nær 2 prosent. Slik bidrar vi til at husholdningenes kjøpekraft igjen kan bedres, og til høy sysselsetting og en stabil utvikling i økonomien over tid.